

2024_Anul TRIBUNA 140 (XIV):

**Viața politică e un lucru serios ...! - comitea un act de sinucidere politică?
- de ce adevărat aveam să ne temem noi? - cedez, cu deplină putere de lege ...!**

Ademeniți prin asigurări false, amăgiți prin fel de fel de promisiuni ori silințe, prin presiuni morale, ...

... d-l Dr. Ioan Rațiu comitea un act de sinucidere politică ...

... cedez, cu deplină putere de lege, numitului comitet, ...

toate drepturile mele și sarcinile ...

De ce adevărat aveam să ne temem noi?

1884

Anul Tribuna 140 2024

Vieța politică e un lucru serios, și cel ce ia parte la ea e dator să-și dea silința de a se dumiri asupra celor ce se urzesc și de a afla tot ceea-ce îi este de folos!

Nu ne-am încumeta să luăm deci parte la viața politică, dacă ne-am simți oameni pe care ori-și-cine să-i poată trage pe sfoară!

adevăratul și singurul proprietar?

Lupta pentru controlul cotidianului Tribuna, la finalul secolului al XIX-lea face parte din istoria națională și ar trebui să fie studiu de caz pentru istoria presei românești și a presei în general. În capitolul „Cauzele retragerii d-lui Dr. Ioan Rațiu”, din broșura „TRIBUNA și TRIBUNIȘTII”, scriitorul Ioan Slavici - fondatorul cotidianului Tribuna - a prezentat atât greutățile înființării cotidianului sibian, dar și lupta pentru conducerea ziarului politic. Continuăm reproducerea: «**Vieța politică e un lucru serios, și cel ce ia parte la ea e dator să-și dea silința de a se dumiri asupra celor ce se urzesc și de a afla tot ceea-ce îi este de folos. Nu ne-am încumeta să luăm deci parte la viața politică, dacă ne-am simți oameni pe care ori-și-cine să-i poată trage pe sfoară.** Fiind-că noi știam că „Tribuna” are să reapară de prima ianuarie, iar în coloanele „Țării” se spunea că nu va reapărea, am plecat la Sibiiu, ca să-mi dau încă odată silința de a lumina pe d-l Dr. Ioan Rațiu. M’am încredințat că e prea târziu. Cât pentru d-l Ioan Rațiu, înțelegerea tot ar mai fi fost cu puțință; dar mai era la mijloc și d-na Rațiu, venerabila matroană cu două fete și două surori. „Tribuna” nu putea să reapară, fiind că amicii mei Daniil Barcianu, Dimitrie Comșa și Septimiu Albini nu se învoiau ca d-l Popa Necșa să subscrie actul cerut de d-l Dr. Ioan Rațiu, iar d-l Ioan Rațiu nu permitea ca paginile, făcute gata să fie puse în mașină mai înainte de a fi scris d-l Popa Necșa declarațiunea cerută de d-sa. Am înduplecat pe amicii mei să cedeze și, spre marea consternațiune a celor de la „Țara”, primul număr al „Tribunei” a apărut la timp, ba chiar cu un articol scris de mine în frunte. De ce adevărat amicii mei din Sibiiu să fi stăruit, ca d-l Ioan Popa-Necșa să nu dea declarațiunea cerută de d-l Dr. Ioan Rațiu?

Abusând de declarațiunea aceasta, **d-l Dr. Ioan Rațiu comitea un act de sinucidere politică**, și nu de noi avea să se plângă, ci de cei ce-l făceau să abuzeze. Mai era apoi la mijloc un lucru, de care se frâng toate chițibușeriile advocățești: d-l Dr. Ioan Rațiu a fost nevoit să subscrie la 16 Ianuarie 1894 o declarațiune, în care se zice: „Atât în numele meu, cât și în al erezilor mei, **cedez, cu deplină putere de lege, numitului comitet**, compus actualmente din d-nii Gheorghe Pop de Băsești, Eugen Brote, Dr.

Vasilie Lucaciu, Demetriu Comșa, Septimiu Albini, Nicolae Cristea, Basiliu Rațiu, Iuliu Coroianu, Rubin Patiția, Dr. Teodor Mihali, Aurel Suciu, Daniil Lica, Dr. Daniil Barcianu, Dr. Gavriil Tripon, Dr. Vasilie Fodor, Gherasim Domide, Dr. Gheorghe Popoviciu, Aurel Popoviciu, Dr. I.T. Mera, Michaiu Veliciu, Patriciu Barbul, Romul de Crainic, Gavriil de Purcăreți și Vasilie Ignat, toate drepturile mele și sarcinile mele cuprinse în obligația sus numită, și în special dreptul de a dispune, conduce și administra „**Institutul Tipografic**” și toate editurile sale”.

Această declarațiune a fost dată în mâinile d-lui Eugen Brote, care rămânea adevăratul și singurul proprietar, câtă vreme vânzarea nu devenia efectivă prin plățirea prețului. **De ce adevă aveam să ne temem noi?**

Chiar și după ce vânzarea devenia efectivă, noii proprietari erau persoanele numite în declarațiunea d-lui Dr. I. Rațiu și nu mai puțin decât 16 din acești noi proprietari erau oameni care țineau și, afară de d-l Iuliu Coroianu, țin și astăzi, ca „Tribuna” să rămâe sub purtarea de grijă a „Tribuniștilor”. De aceea vânzarea nici n’a devenit efectivă, căci marea majoritate a comitetului nu voia să cumpere „Tribuna”, ci s’o scape, prin înlăturarea greutăților formale puse de guvern. În ciuda „obligațiunii” subscrise, d-l Ioan Popa Necșa, se considera deci ca fiind însărcinat din partea d-lui Eugen brote, adevăratul proprietar.

I s’a făcut proces de presă, a fost osîndit, și guvernul iar a suspendat „Tribuna”, de astă dată pentru cuvîntul că proprietarul ei se află în temniță. Firma a fost deci trecută prin aceleași forme pe numele d-lui Liviu Albini.

Și d-l Albini se consideră însă tot ca fiind însărcinat din partea d-lui Eugen Brote, care dispunea, tot ca mai înainte, și în ceea-ce privește personalul de redacție. Ca tot-deauna, veniturile erau întrebuințate pentru acoperirea cheltueleur de redacție și de administrațiune, și deosebirea era numai că deficitele nu erau acoperite numai de „Tribuniști”, ci și din contribuiri făcute de întregul partid, ale cărui organe erau „Tribuna” și „Foaia Poporului”.

D-l Liviu Albini și redactorii avea din partea d-lui Eugen Brote însărcinarea să stea întru toate la dispozițiunea d-lui Dr. Ioan Rațiu, șeful partidului, **și să nu atingă susceptibilitățile lui prin atacuri îndreptate contra guvernului din România, dar să bage bine de seamă ca nu cum-va ziarul să fie întrebuințat pentru propagarea ideilor, care tot-deauna au fost combătute în coloanele lui.** Aceasta era situațiunea în ajunul marelui proces al „Memorandului”. **D-l Dr. Ioan Rațiu era atât de bine stăpân,** încât opria publicarea articolelor trimise de d-l Eugen Brote pentru „Tribuna”, cât și prin coloanele ziarelor conservatoare din România, precum și în ale „Dreptății”, în ale „Telegrafului Român” și ale „Gazetei Transilvaniei”, pentru **discreditarea d-lui Eugen Brote, desertorul.** Ruptura definitivă s’a făcut la Cluj, în fața Curții cu jurați.

Ademeniți prin asigurări false, amăgiți prin fel de fel de promisiuni ori silințe, prin presiuni morale, cei mai mulți dintre acușați s’au dus cu voe bună la Cluj. Unii dintre dînșii nu credeau că Maghiarii vor îndrăsni să-i osândiască, alții s’au lăsat să fie amețiți de ilusiunea unei apropiate grațieri, iar alții nu se speriau de martiriu. Destul că s’au dus și au intrat în marea halima, ce se numește „**Procesul Memorandului**”. Eu sunt om cu cap vîrtos, și nu odată mi s’a întîmplat să stau la masă, lucrând întins, peste 20 de ceasuri, omorîndu-mi foamea cu cafele și cu țigări. **Trebuia s’o fac și am făcut’o.**

La Cluj însă, am stat o zi pe banca acușătorilor, am stat și a doua zi înainte de amiază-zi, dar după amiază-zi am declarat că renunț la dreptul de a mă mai apăra. Atât fusesem de hărțuit, prin atâtea porniri

de indignare trecusem, atât trebuise să stau cu mintea încordată, încât în cele din urmă singură **tăcerea mă mai putea feri să nu-mi pierd bunul cumpăt și nu să fac ori să nu zic lucruri, prin care să mă arăt de o potrivă cu cei adunați în fața mea.** Oamenii aceștia au stat nu două, nu patru, ci, lucru monstruos, opt-spre-zece zile pe banca de acușați. I-au ținut anume atât și i-au hărțuit mereu, pentru ca să-i obosească, să le istovească puterile și să-i ducă la starea sufletească, în care **omul se resemnează și se dă de gol, spunind ceea-ce nu vrea să spună.** Nu s'au dat de gol, fiind-că **erau toți oameni cu inima curată, cu gânduri bune, cu intențiuni leale,** fiind-că n'avea nici unul pe sufletul lui ceva ce ar fi putut să-l compromită ori să arunce vre-o umbră asupra lucrării noastre.

S'au folosit însă demonii eșiți din mijlocul nostru de această oboseală sufletească și le-au șoptit la ureche: „**Acum e momentul oportun: lepădați-vă de Brote, aruncați toată vina asupra lui, desemnați-l pentru urgia comună, prezentați-l drept cap al tuturor răutăților, căci numai așa veți putea scăpa!**”.

Ast fel au fost până chiar și cei mai iubiți dintre prietenii noștri împinși să contribue la scenele dureroase, care au produs o atât de urită impresiune asupra tuturor bine-voitorilor noștri, și abia după-ce s'a produs impresiunea aceasta d-l Dr. Ioan Rațiu a cetit în fața juraților oboșiți declarațiunea, care n'avea rostul ei decât fiind făcută de oameni ce n'au voit să se prezente.

E greu să-i spui judecătorului că nu-l recunoști, după-ce timp de mai mult de două săptămâni ai stat în fața lui.

Dar, în sfârșit, tot mai bine era să se facă cel puțin acum declarațiunea. În mintea ori-și-cărui om cu judecată trebuia să se producă impresiunea, că **în urma procesului d-l Eugen Brote era izolat, respins chiar și de cei mai buni dintre amicii săi. Nu era acesta adevărul, dar așa trebuiau să pară lucrurile.** De aceea nu pot să fie certați de pripire nici cei ce îl credeau pe d-l Dr. Ioan Rațiu acum destul de tare, ca să facă cel din urmă pas pentru înlăturarea d-lui Eugen Brote. D-l Dr. Ioan Rațiu a fost nevoit să facă pasul acesta încă fiind în temniță. După declarațiunea dată de d-l Dr. Ioan Rațiu, nimeni fără de mandat primit din partea persoanelor numite în acea declarațiune nu poate lua de la d-l Liviu Albini administrațiunea „Institutului” și a editurilor lui. D-l Dr. Rațiu trebuia deci să aibă un asemenea mandat».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2024-tribuna-140-14-viata-politica-e-un-lucru-serios--comitea-un-act-de-sinucidere-politica-de-ce-adeca-aveam-sa-ne-temem-noi-cedez-cu-deplina-putere-de-lege-175073.html>

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna de nord Centrul Cultural

Tribuna 140^{ani} din 1884
Dintotdeauna pentru totdeauna!

2024 Tribuna 140 (14): Viața politică e un lucru serios ...! - comitea un act de sinucidere politică? - de ce adevă avem să ne temem noi? - cedez, cu deplină putere de lege ...!

Marius HALMAGHI 31.03.2024 20:13 165 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 31 martie 2024